

mint számtalan példányon szemlélhetni 50 sőt 80 és 100 esztendeig is ezen állapotban képes eltengődni, miután ugy az elegyetlen, mint tölgy- és fenyőfával elegyes bükkös állabokban kevés kivétellel csakis bükkaljfát találunk, nagyon természetes, hogy ezen fanem a kidült tölgy- és fenyőket fölváltván, a becsebb fanemeket mindinkább háttérbe szoritotta. — Elegyes állabokban tölgyfamagoneczokat soha, fenyőalfát pedig ritkán találunk. Utóbbi a beárnyékolást ugyan szintén hosszabb ideig eltűri, azonban elvész, ha a beárnyékolás 30—50 évnél tovább tart.

A bükkfa nagyban, tudvalévőleg csak tüzi és szénfának használható, szenet fogyasztó gyárak azonban egészen hiányozván, a helybeli tűzifafogyasztás igen csekély mérvű, kivitel meg épen nem lévén, a bükkfának értéke igen csekély, sőt nagy részben zérusra száll.

Az egyedüli tűzifa-eladás külföldre a Duna mentében fekvő erdőségekben mutatkozik, honnan évenként egynéhány ezer méter Adakaleh törökvárba és Turn Severin Oláh városba szállittatik, nagy mérveket azonban ezen külkereskedelem soha sem ölthet, mivel a szomszédos Szerb és Oláh-fejedelemségek magok is rengeteg erdővel rendelkeznek, és e vidéken található barnaszén és kőszén a tűzifát a külpiaczról lenyomni képes.

Az igen elterjedt itteni bükkeseket csak is akkor lehetne belterjesen kihasználni, ha vas, üveg vagy más tűzifát és faszénét fogyasztó ipar keletkeznék.

(Folyt. köv.)

Még egyszer a cserszömörzczéről.

Ámbár Tanos Pál ur e lapok VIII. füzetében kimutatta, hogy a cserszömörcze tenyésztése nálunk merőben fölösleges, sőt valóban hálátlan; még sem tekinthetem a kérdést eldöntöttnek, még pedig azon egyszerű oknál fogva

nem, mert bár állítja, de be nem bizonyította: a) hogy a csereszömörzczét ismeri; b) hogy az nálunk honos lenne.

Találomra és gondolomra valamely kérdést elintézni, köz-tudomás szerint, nem lehet; s bár a csereszömörzczének valamely rendkívüli nemzetgazdasági fontosságot és jövőt tulajdonítani nem akarok, mégis kötök hozzá, kopárainkat illetőleg, némi reményt; és bár mily csekély legyen e remény, bár mily kevés a fontosság, a tárgyilagos megvitatásra joga van.

Azért, mert valamely növényt ugyanazon czélra használni lehet, mint a másikat; még abból nem következik, hogy mindkettő ugyanaz. Vagyis, mert a Tanos Pál ur által ismert szömörzczét a székesfehérvári tabakok ember emlékezet óta szattyánbőr cserzésre használják, még abból nem következik, hogy az rhus coriaria.*)

De én nem csak ezen oknál fogva nem érzem magamat Tanos Pál ur különben igen érdekes czikke által megnyugtattva; hanem azért sem, mert meglehetősen biztos adataim vannak arra nézve, hogy az ő csereszömörzczéje nem csereszömörcze, v. i. nem rhus coriaria, hanem rhus cotinus.

Okaim a következők:

Alig jelent meg Tanos ur czikke, egy dunántuli barátomtól levelet kaptam, melyben gyanuját fejezi ki a fölött, mintha Tanos ur nem tévedne a növény azonossága fölött. Később terjedelmesebb levelet kaptam ugyanonnét, mely lényegében a következőket tartalmazza.

„Tihanyba utazásom alkalmával az ut mentében mindenütt buján láttam tenyészni a rhus cotinust, melyből egy ágacskát mellékelve küldök.**) A tihanyi apát ur, ki 1865. óta kezeli

*) Lásd H. Wagner „Illustrirte Deutsche Flora“, a sárga szömörcze használtatik festésre, török mód szerénti cserzésre, sárga selyemfényű fája pedig four-nának, héja ezelőtt orvosságnak (cortex Cotini.)

) Ezen ágacskát a t. szerkesztő urnak mellékelve küldöm, miből minden szakértő meggyőződhetik, hogy az rhus cotinus. J. N.*)

***) Részünkről is igazolhatjuk, hogy az.

Szerk.

a rend ottani birtokait, midőn az említett ágacsát asztalomon meglátta, azzal lepett meg, hogy e növény szedésének jogát ott bérbe adni szokták, s a tobakok azt cserzésre használják.

Kérdésemre, hogy más cserje cserzésre nem használtatik-e, tagadó választ kaptam.

Endréd környékén, melyre Tanos ur czikkét alapítá, szintén nagy mennyiségben találtam a *rhus cotinust* buján tenyészve, de *rhus coriariának* sehol se találtam, se hírét, se hamvát. Beszéltem az emberekkel, kik e növényt gyűjteni szokták, s midőn kértem, mely növényt szedik a tobakok számára, ismét és ismét csak *rhus cotinust* mutattak. “

Wagner Károly főerdőtanácsos ur a napokban vidékünkön megfordulván, mutattam neki a Dunántúlról kapott ágacsát, s ő is keszthelyi tanár-idejéből emlékezett, hogy a szóbanforgó vidéken gyakran és tömegesen látta a *rhus cotinust*.

Ezek elég és nyomós okok annak bizonyítására, hogy Tanos ur a *rhus cotinust*, *rhus coriariának* nézte, s tehát emezt nem ismeri.

Annál kevésbbé indokoltak tehát expectorációi, s annál kevésbbé menthető tévedése, mert a *rh. coriariát* és *rh. cotinust* egymással a legsekélyebb botanikai ismeretek mellett sem szabad összetéveszteni.

Hasonlitsuk össze e két növényfaj diagnózisát, s állítsom indokolva leend.

	<i>Rhus cotinus</i>	<i>Rhus coriaria</i>
Levél	{ egyszerű, viszás, to- jásdad, ép élű, hosz- szu nyelű,	{ páratlanul szárnyazott. Levél- kéi hosszas tojásdadok, tompák, tüske hegybe végződők, tompa fűrészfogakkal szegélyezett sat.
Virág	{ himnős, igen ágas, pongyola bugában.	{ himnős, tömött bugát képez s alig áll ki a levelek közül.

Rendkívül jellemzők a levelek, mert míg a csertszömörceé az ecetfához (rh. typhina), addig a sárga szömörceé, ha szabad e hasonlítással élni, a vadkörteéhez hasonlitanak.

Én e lapok IV. füzetében Wagner (Illustrirte Deutsche Flóra) után körülményesen leirtam a rh. coriariát és cikkem alatti jegyzetemben figyelmeztettem a rh. cotinusra, melynek leírását fővonásaiban szintén adtam és óvtam szaktársaimat az összetévesztéstől. Mindezek dacára Tanos Pál ur nem volt elég óvatos, s midőn hamarjában a kérdést megoldani akarta s nekem igen szép leczkét adni vélt, maga esett a kényszerülésbe, tanulni egy kis botanikát. S hogy a két növényt jövőre jól megkülönböztetni tudja, ha kívánja, szivesen küldök neki a tavasszal egy pár csertszömörce csemetét.

Azt sem ismerem el indoknak, hogy valamely használat nem ér semmit, mert most nem jövedelmez. Ez csak azt bizonyítja, hogy jelenleg nem tudják jövedelmezővé tenni.

Mielőtt cikkem bezárnám, bátor vagyok reflektálni e szóra: „kártékony növény, a sarjerdőüzemben kezelt évi vágásokban rohamosan terjedve és maga körül minden nemesebb csemetét elnyomva.“ Ha élünk, valamelyik jövő füzetben értekezni fogok a talajvéd növényekről (Bodenschutzholz), mert úgy veszem észre Tanos Pál urral sokan nem tudják megbecsülni a tölgyes alját borító cserje növényzetet. — N.-Károly, 1877. október-hó.

Illés Nándor.

A vaddisznó-állomány sikeres apasztásának ideje és módja.

Mint hogy a juniusi füzetben a vaddisznóállomány apasztásának szüksége egy indítvány kíséretében szőnyegre került, indítva érzem magamat, mint a vadászat régi és igazi barátja, a közjó érdekében az alábbiakat közölni.